

Új helyen, megsokasodott feladatokkal

Interjú Heizer Antallal, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal elnökével

Interjú közben

– A kormány szerkezeti átalakítása érintette a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatalt is. Hogyan folytatja munkáját?

– A kisebbségi kormányzati tevékenység a Miniszterelnöki Hivatalból az új csúcsmisztériumba került át, a Göncz Kinga miniszter asszony által vezetett Ifjúsági, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztériumba. A döntés meglepetésként érte a területen dolgozó országos elnököket is, hiszen az átalakulás egy korábbi szakaszában már nyilvánossá vált, hogy Kiss Péter kancelláriaminiszter a helyén marad, és tovább viszi az ügyeket. Ebből számunkra az következett, hogy a mi helyünk is változatlan marad. Ezt meg is említették az országos önkormányzatok elnökei, amikor Göncz Kinga miniszter asszony fogadta őket. Úgy látom, megnyugodtak és elfogadták a miniszterelnök döntését, hogy a kancellária elsődlegesen a kormány napi ügyeit kiszolgáló minisztérium, és ezért kerültek onnan ki az operatív területek. Új, lendületes minisztériumhoz kerültünk, ez azonnal kiderült a miniszter asszonnyal történt első találkozáskor. A Hivatal tehát közvetlenül Göncz Kinga irányítása alá került, Mesterházi Attila államtitkár és Hornungné Rauh Edit – aki korábban a Hivatal munkatársa volt – foglalkoznak a napi ügyekkel.

Mindenképpen előrelépésnek és fontosnak tekintem, hogy a heti rendes miniszteri értekezleten a Hivatal elnöke jelen van, tehát közvetlenül, áttétek nélkül tájékozódhat a civil szférát, az ifjúságot, a gyermekeket vagy éppen a romákat érintő ügyekben. Ugyanígy, közvetlenül tud szólni a kisebbségi terület problémáiról. Nagy előnyei, komoly lehetőségei vannak ennek a helyzetnek, amelyeket feltétlenül ki kell használni. Mire gondolok? A Nemzeti Civil Alap egyéves tapasztala-

itai több negatívumot is jeleztek a nemzetiségi területen. Ezt az elnökök is elmondták, s ebben mindenképpen szükséges a változtatás: a nemzetiségi civil szervezeteket támogatni kell. Fontos lehet Mesterházi államtitkár úr tevékenységének nyomon követése, hiszen a gyermek- és ifjúsági témák számunkra is kiemelten fontosak. Gondoljunk a jól működő nyári nemzetiségi és roma ifjúsági programokra: a nyelvi-, a színjátszó-, a néprajzi- vagy olvasótáborokra, de tegyük rögtön hozzá, hogy finanszírozásuk éppen 2004-ben nem volt teljesen biztosított. Most új forrásokhoz juthat a terület.

– Ha már Elnök úr a forrásokat említette: zajlanak az egyeztetések a 2005. évi költségvetési számokról, a hiányzó vagy hiányos sorokról. Mit ad az új költségvetés a nemzetiségeknek?

– A jövő év sem lesz könnyebb, mint az idei volt. Nincs olyan területünk, amelyről elmondhatnám, hogy ott növekedés tapasztalható. Egyelőre – a számok ismeretében – a nominális érték megőrzése, egyes tételek visszapótlása a cél. 2004-ben mintegy 366,9 millió forint állt rendelkezésre az országos önkormányzatok által átvett intézmények működtetésére. Ez az összeg bár 400 millió forintra emelkedik, természetesen nincs igazi növekedés, hiszen csupán az alapfinanszírozást biztosítja az összeg. Új beruházásokra, induló projektek megvalósítására nem nyújt lehetőséget, pedig tervezik egy roma rádió indítását, s a horvátok szintén hasonló terveket szövögetnek. Amennyiben az összeg marad, akkor hangsúlyozom, abból az elmúlt két évben átvett intézmények működtetésére futja csupán.

A Közalapítvány 2004-ben 361 millió forinttal gazdálkodott, ami úgy volt lehetséges, hogy a Hivatal a mintegy 50-60 milliós tartalékát is átadta. 2005-re már nincs tartalékunk. A költségvetésben a Közalapítvány számára tervezett pénzeszköz 415 millió forint, vagyis itt sincs növekedés, annak ellenére sem, hogy már 2004-ben komoly gondok merültek fel a helyi önkormányzatok finanszírozását illetően (közel 25 százalékkal kevesebb pénz állt rendelkezésre megjelentetésükre). Új forrás volt viszont a Nemzeti Kulturális Alap-programnál megalakított ideiglenes szakkollégium számára biztosított 100 millió forint. Októberben ülésezett a Nemzetiségi Kulturális Tanács, s ott elhangzott egy ígéret, mely szerint ez a százmillió 2005-ben is rendelkezésre áll. A nevesített összegekből az oktatási és a kulturális tárcánál viszont csaknem 300 millió forint hiányzik. Újabb egyeztetések és a forrást is megjelölő módosítási javaslatok szükségesek ahhoz, hogy további pénzeszközökhöz jusson a terület. Ez folyamatos. A probléma alapvetően úgy jelentkezik, hogy a Pénzügyminisztérium szerint a nemzeti és

etnikai kisebbségekre előirányzott pénzek 2005-ben 136,8 százalékon állnak, a Hivatal és az én számításom szerint viszont a költségvetésben szereplő összegek mínuszban vannak: hét és fél százalékkal alacsonyabbak a 2004. évinél. Ezt az ellentmondást fel kell oldani. A roma integrációs feladatokra szánt pénzek rendben vannak, *Teleki* államtitkár úrnál például rendelkezésre áll a telepek felszámolására szánt összeg, ami nagyon fontos.

Ígéretünk van miniszter asszonytól további egyeztetésekre. Az országos önkormányzatok elnökeivel is lesz még egy találkozó, hiszen az országos és helyi kisebbségi önkormányzatok finanszírozása is fontos kérdés. Pontos és végleges számokat a 2005-ös költségvetés végszavazása után mondhatok. Addig sok még a tennivalónk, ha eredményeket akarunk elérni.

– *Az elmúlt hetek-hónapok témája volt a sajtóban, de a kisebbségi közösségekben is a Kisebbségi Törvény módosítása körül kialakulni látszó új, nem kedvező helyzet is.*

– Valóban, különböző nyilatkozatok, kérések láttak napvilágot a sajtóban. A kisebbségi jogok országgyűlési biztosa hívta fel a figyelmet arra, hogy ha elmarad a Kisebbségi Törvény módosítása, annak milyen következményei lehetnek, miután 2002-ben módosították az Alkotmányt. *Kolompár* Orbán fordult a pártokhoz, hogy folytatódjon az Országgyűlésben a törvénymódosítás vitája, majd egy Fidesz-nyilatkozat is olvasható volt, miszerint nem támogatják a törvény módosítását. A mai napig semmiféle írásos anyagot nem kaptunk ezzel kapcsolatban. A legutóbbi egyeztetésre, október 12-én a Fidesz nem *Hargitai* képviselő urat, hanem *Bába* urat küldte. Akkor és ott viszont elhangzott, hogy írásban megkapjuk majd a Fidesz-MPSZ állásfoglalását és javaslatait.

Azt gondolom, hogy az elmúlt mintegy hét év alatt a politikai pártok annyi egyeztetésen vettek részt, hogy valamennyien ismerik és tudják, miről kell dönteni, mi a tétje a Kisebbségi, illetve a Választójogi Törvény módosításának. Véleményem szerint az Országgyűlésben, nyilvánosan folytatódnia kellene a kormány által beterjesztett módosító javaslat vitájának, hogy mindenki elmondhassa, mivel ért egyet, mivel nem, s azzal szemben mit javasol. Így mindenki hallhatná és láthatná, ki és milyen mértékben felelős azért, hogy lesznek-e 2006-ban kisebbségi választások. Az Alkotmány egyértelműen rendelkezik, amikor kimondja, hogy a kisebbségi közösségek joga a kisebbségi önkormányzatok megválasztása. Ezt lehetővé kell tenni, hiszen a nagyobb létszámú közösségekben – romák, németek – az országos önkormányzatoknak regionális szinten már a jövő év elején el kell kezdeni az előkészítő munkát és meg kell kezdeni az egyeztetéseket ahhoz, hogy 2006-ban az új választási szabályozásnak megfelelően lehessen választani. Abban ugyanis a pártok egyetértenek, hogy új választási rendszer lesz. Ehhez kétharmados többséggel módosítani kell a törvényt, és komolyan

Göncz Kinga miniszter, Szabó Vilmos államtitkárral, fogadta az országos önkormányzatok elnökeit

Bajtai László felvételei

felkészíteni a változásokra a kisebbségi közösségeket. Az a javaslat, amely a T. Ház előtt fekszik, a közigazgatás szakembereivel, az adtavédelmi és kisebbségi biztosokkal, az országos önkormányzatok elnökeivel egyeztetett joganyag. Mindig azt kértük, hogy ha van ellenjavaslat, tegyék le az asztalra, váljon nyilvánossá, ismerhessük meg a nyilván szintén jogászok által kidolgozott, egyeztetett anyagot. Abban egyetértés van, hogy a jogalanyok körét csak a kisebbségi közösségek határozhatják meg, minden más rendszer sérti a kisebbségek jogát – ez is kétharmados törvény. Az a cél, hogy közvetlen választási rendszerben, valós közösségek, valós alapon válasszák meg képviselőiket!

Ami az alkotmányossági aggályokot illeti, az a helyes megoldás, ha a köztársasági elnök úr aláírás előtt normakontrollt kér, és akkor az Országgyűlésnek még módjában áll a szükséges korrekciókat időben meghozni. Bármilyen esetben évekre elhúzódhat a jogi vita, s akármelyik párt alakít kormányt, annak szembe kell majd néznie azzal, hogy nehéz 2007. év áll majd a nemzeti és etnikai kisebbségi közösségek előtt, hiszen minden változtatás továbbra is kétharmados többséget igényel majd.

Bízom a pártok felelősségérzetében a Kisebbségi, ill. a Választójogi törvény módosítását illetően. A költségvetési vitában például, most is mennyire hiányoznak a kisebbségi parlamenti képviselők! Ebben a kérdésben is több éves mulasztásos jogsértésben van az Országgyűlés, de ezt mindenki tudja ma Magyarországon!

– *Elnök Úr, további eredményes munkát kívánunk, s köszönjük a beszélgetést!*

Mayer Éva